

Zintegrowany System Kwalifikacji - stan na koniec 2021 roku.

Kwalifikacje rynkowe w Systemie, ze szczególnym uwzględnieniem statusu i znaczenia kwalifikacji istotnych dla sektora usług rozwojowych

Informacja na podstawie Raportu rozpatrywanego przez Radę ds. Kompetencji SUR na posiedzeniu w dniu 16 lutego 2022 r. z uwzględnieniem dyskusji, wniosków i konkluzji Rady.

W dokumencie znajdziesz informacje:

- Znaczenie ZSK dla firm z sektora usług rozwojowych;
- Historia ZSK w Polsce – 10 lat wdrażania systemu;
- Rola Sektora Usług Rozwojowych w rozwoju ZSK
- Rodzaje kwalifikacji w ZSK
- Wnioskowanie i procedowanie kwalifikacji rynkowych w ZSK

Dlaczego zainteresowanie tym co dzieje się w ZSK i śledzenie portalu jest ważne dla każdej firmy sektora usług rozwojowych?

Regularny przegląd portalu ZSK <https://kwalifikacje.gov.pl>, w tym szczególnie nowych wpisów w zakładkach – „złożone wnioski” i „konsultacje wniosków”, oraz kwalifikacji rynkowych już włączonych do Systemu – leży w żywotnym interesie każdego podmiotu oferującego usługi rozwojowe. Za każdą nową kwalifikacją rynkową, niezależnie od dziedziny i jej właściwości sektorowej, stoją nowe możliwości usług zaprojektowanych w taki sposób, aby prowadziły wprost do osiągnięcia efektów uczenia się wymaganych dla uzyskania takiej kwalifikacji. Oznacza także możliwość oceny, czy nie warto rozważać ubiegania się o uprawnienia do certyfikacji w obrębie danej kwalifikacji i poszerzenia w ten sposób zakresu prowadzonej działalności. Regularne śledzenie portalu pozwoli również dostrzec pojawienie się wniosku, bądź informacji o rozpoczęciu procesu jego konsultacji, dotyczących kwalifikacji rynkowej z obszaru, który jest istotnym polem działalności danej firmy. Umożliwia to włączenie się w proces konsultacji każdego podmiotu, który uzna, że jego wpływ na kształt kwalifikacji leży w jego żywotnym interesie i może służyć jakości jej opisu. Zdarza się bowiem i tak, że opisana kwalifikacja jest efektem subiektywnego i nie zawsze zweryfikowanego współpracy z

zainteresowanymi środowiskami, wyobrażenia o potrzebach kompetencyjnych. Jeżeli wady opisu nie zostaną dostrzeżone i poprawione w procesie konsultacji wniosku w Systemie może pojawić się kwalifikacja, która nie tylko nie spełni swojej roli, ale też zajmie w nim miejsce dla podobnej – być może – bardziej przydatnej kwalifikacji. Warto bowiem pamiętać, że każdy nowy wniosek jest wstępnie sprawdzany, czy proponowana kwalifikacja nie zawiera zbyt wielu wspólnych efektów uczenia się z kwalifikacją już włączoną do ZSK. W przypadku potwierdzenia istotnej zbieżności, stanowi to przesłankę odrzucenia nowego wniosku. **Warto zatem interesować się na bieżąco tym „co dzieje” w dziedzinach związanych z profilem naszej działalności szkoleniowej. Zróżnicowanie dziedzinowe pojawiających się kwalifikacji jest tak duże, że żaden monitoring uniwersalny nie da nam pewności, że to co w ZSK istotne dla specyfiki naszej konkretnej działalności, nie ujdzie naszej uwadze.**

Krótki zarys historii ZSK i ocena aktualnego stanu Systemu

Zintegrowany System Kwalifikacji jest tworzony w Polsce już od ponad dekady. To efekt wspólnych postanowień krajów UE o utworzeniu jednolitego porządku rozpoznawania i uznawania kwalifikacji, odpowiadającego tendencjom i wymogom procesów gospodarczych i społecznych w Europie i na świecie. Proces jest realizowany dzięki funduszom UE jakie zostały przewidziane w Programach Operacyjnych POKL (2007-2013), POWER (2014-2020), a jego kontynuację zakłada także program FERS w nowej perspektywie finansowej 2021-2027. Dotychczasowe wydatki na tworzenie i rozwój ZSK to kilkaset mln euro. Polska zobowiązywała się w kolejnych Umowach Partnerstwa z UE do osiągnięcia pewnych „kamieni milowych” w wyznaczonym czasie, które tworzyły presję i wzmagaly aktywność administracji, ilekroć zbliżał się zadeklarowany termin realizacji kolejnej fazy wdrażania ZSK. Miało to wprawdzie wpływ mobilizujący, ale jednocześnie wpływało negatywnie na jakość procesu i potraktowanie wyznaczonych celów w sposób wyłącznie formalny, odsuwający groźbę konieczności zwrotu poniesionych nakładów. W takim trybie „wzmoczenia” doszło do pospiesznego uchwalenia w grudniu 2015 roku ustawy o ZSK, a do połowy 2016 roku podpisania rozporządzeń wykonawczych do ustawy, niezbędnych aby uznać, że ZSK został formalnie uruchomiony. Przyjęte regulacje nie mogły być doskonałe – tworzone były w dużym pośpiechu, a dotyczyły wszak zupełnie nowego systemu wymagającego weryfikacji w praktyce. Po krótkim okresie przystąpiono zatem do prac roboczych nad określeniem koniecznych modyfikacji i uzupełnień ustawy. Prace te były mocno zaawansowane. Jednakże po interpretacyjnym uporaniu się z pochopną deklaracją w Umowie Partnerstwa z UE (w uproszczeniu - dofinansowywane będą szkolenia kończące się uzyskaniem kwalifikacji), oraz osiągnięciu, z dużym trudem, kolejnego

„kamienia milowego” na koniec 2018 roku (40 kwalifikacji cząstkowych włączonych do ZSK), proces został zahamowany, a „duża” nowelizacja ustawy trafiła do szuflady. W międzyczasie, przy okazji uchwalania innych ustaw dokonano kilku drobnych zmian w ustawie o ZSK (m.in. pojawiły się w niej sektorowe rady ds. kompetencji), nie mających kluczowego znaczenia dla usprawnienia ZSK i zintensyfikowania jego rozwoju.

Instytucją realizującą i koordynującą od samego początku projekty związane z funkcjonowaniem i rozwojem ZSK jest Instytut Badań Edukacyjnych (IBE) – państwowy instytut badawczy podległy MEiN. Dzięki funduszom europejskim w IBE udało się zbudować szeroki korpus kadry dobrze przygotowanej do realizacji projektów ZSK. Wydaje się jednak, że w ostatnich latach zakres inicjatywy i dynamika procesu zostały administracyjnie istotnie ograniczone.

Generalnie trudno oprzeć się wrażeniu, że proces wdrażania ZSK toczy się siłą inercji, dzięki zaplanowanym na lata i wydatkowanym funduszom UE na ten cel. Nadal znaczenie ma zaangażowanie pewnej grupy interesariuszy. Ale nie widać woli i chęci administracji, by ZSK nadać pierwotnie zakładane znaczenie i cechy jakie legły u podstaw jego tworzenia. Co więcej, realizowana polityka w takich obszarach jak oświata, szkolnictwo wyższe czy rynek pracy, zdaje się oddalać szansę na odwrócenie tendencji do marginalizacji ZSK.

Sektor usług rozwojowych wobec ZSK i jego rozwoju

Diagnoza, na której oparta była idea tworzenia i pierwotnie sformułowane cele ZSK, spotkały się z dużą aprobatą sektora usług rozwojowych. Dawały one nadzieję na zmianę paradygmatu edukacyjnego, na praktyczną realizację idei uczenia się przez całe życie, na wzrost jakości, profesjonalizmu i efektywności wszelkich procesów i działań służących zdobywaniu i podnoszeniu kompetencji Polaków. Ale także na wzrost powszechnej świadomości znaczenia, jakie w tych procesach ma edukacja pozaformalna i nieformalne uczenie się. Tworzony System miał zmieniać zarówno edukację formalną – system oświaty i kształcenia akademickiego, ale też „być skrojonym” w największej mierze dla uczących się poza systemem formalnym.

Z tych względów od samego początku (2011), zarówno PIFS, jak też wiele organizacji i podmiotów sektora było aktywnymi uczestnikami procesu tworzenia ZSK, a przedstawiciele sektora należeli do liderów i najaktywniejszych członków grup roboczych i debat społecznych. W konsekwencji przedstawiciele sektora należeli do współtwórców wielu pomysłów i rozwiązań.

Sektor był także inicjatorem i realizatorem wielu projektów realizowanych wspólnie, bądź na zamówienie IBE, w tym jako jeden z pierwszych opracował swoją sektorową ramę kwalifikacji – SRK UR, która została formalnie włączona do ZSK rozporządzeniem MEN (listopad 2019). SRK UR jest punktem odniesienia nie tylko do kwalifikacji sektora UR, ale wyznacza wspólne podejście dla wszystkich aktywności mających cechy działań edukacyjnych. Z tych względów SRK UR nie

tylko może, a wręcz powinna być punktem odniesienia dla wielu innych kwalifikacji i innych ram sektorowych.

Sektor jest reprezentowany w Radzie Interesariuszy ZSK, ustawowym organie doradczym Ministra Koordynatora ZSK (minister właściwy ds. edukacji, aktualnie MEiN). Doradczy charakter tego organu, dość wąsko nakreślony w ustawie zakres działań i bardzo rozproszony klucz doboru jej członków sprawiają, że RI nie stanowi skutecznej siły napędowej rozwoju ZSK.

Aktualnie członkostwo w liczącej 36 członków Radzie Interesariuszy ZSK łączy z członkostwem w Radzie Sektorowej:

- Piotr Piasecki, jednocześnie jako jeden z 5 Wiceprzewodniczących RI ZSK
- Rafał Górecki, reprezentujący Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego

W IV kwartale 2021 roku IBE wspólnie z PARP zapowiedziało cykl spotkań pod nazwą Forum Interesariuszy ZSK, gdzie z udziałem przedstawicieli sektorowych rad ds. kompetencji mają być dyskutowane kierunki rozwoju ZSK i rola rad w tym procesie. Pierwsze spotkanie miało się odbyć w grudniu, ale ostatecznie odbyło się 19 stycznia 2022 roku.

Rodzaje kwalifikacji w ZSK

W Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK) figuruje aktualnie blisko 14 tys. kwalifikacji, z czego przytłaczająca większość to kwalifikacje pełne (nadawane wyłącznie w ramach systemów oświaty i szkolnictwa wyższego po ukończeniu określonych etapów kształcenia w ramach edukacji formalnej), a także kwalifikacje cząstkowe, z których większość także jest nadawana w ramach edukacji formalnej. Wszystkie kwalifikacje nadawane w ramach edukacji formalnej są ustanowione poza ZSK, w ramach systemów oświaty bądź szkolnictwa wyższego a ich obecność w ZRK ma charakter statystyczny i informacyjny. Są to:

dyplomy ukończenia studiów – kwalifikacje pełne w liczbie 12323

- świadectwa dojrzałości, ukończenia szkoły podstawowej 6-letniej, 8-letniej, gimnazjum
- kwalifikacje szkolnictwa zawodowego – pełne i cząstkowe w liczbie 1414
- kwalifikacje szkolnictwa artystycznego – pełne w liczbie 17

To łącznie ponad 98% kwalifikacji w rejestrze pozostających w domenie edukacji formalnej, które nie stanowią w istocie o faktycznym rozwoju ZSK i pozostają poza obszarem wpływu i bezpośredniego zainteresowania sektora usług rozwojowych.

Pozostałe kwalifikacje włączone do ZSK, to kwalifikacje cząstkowe, spośród których wyróżniamy:

- kwalifikacje po studiach podyplomowych - włączonych aktualnie 6 – nadawane autonomicznie przez uczelnie wyższe, ale spełniające w praktyce podobną funkcję jak kwalifikacje rynkowe. Pozostawiono uczelniom dużą swobodę w ich kształtowaniu, w dużej mierze poza regulacjami ustawy o ZSK. Ich hybrydowy charakter powoduje spore zakłócenie w Systemie. Problem jest od dawna zidentyfikowany, ale nadal nie doczekał się rozwiązania:
- kwalifikacje uregulowane – włączono ich dotąd 25, wyłącznie z obszaru oświaty – to kwalifikacje istniejące wcześniej w różnych dziedzinach, gdzie wykonywanie działalności wymaga uzyskania uprawnień, a zakres wymagań i tryb ich uzyskiwania regulują przepisy wydawane przez poszczególnych ministrów. Ustawa o ZSK stanowi, że ci ostatni mogą, ale nie muszą zdecydować o włączeniu takich kwalifikacji do ZSK i tym samym podporządkowaniu ich rygorom ustawy o ZSK. W rezultacie nie zdecydował się na to żaden z ministrów z wyjątkiem ministra właściwego ds. oświaty (zarazem koordynatora ZSK). 25 włączonych kwalifikacji przez MEN, to kwalifikacje związane z przeprowadzaniem egzaminów maturalnych z poszczególnych przedmiotów, włączone głównie w chwili, gdy miało to kluczowe znaczenie dla osiągnięcia zadeklarowanego wskaźnika liczby nowych kwalifikacji cząstkowych w ZSK. Przepisy przejściowe ustawy o ZSK (art.104) nakładały na wszystkich ministrów obowiązek dokonania w okresie pięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy (16 stycznia 2016 r.) przeglądu kwalifikacji ustanowionych odrębnymi przepisami, mającego na celu zidentyfikowanie kwalifikacji, w odniesieniu do których jest uzasadnione włączenie do ZSK. Brak informacji o rezultatach tych przeglądów które powinny być zrealizowane najdalej w styczniu 2021 roku, ale na pewno można stwierdzić, że do ZSK nie zostały włączone żadne, poza wymienionymi z obszaru oświaty, kwalifikacje uregulowane.
- kwalifikacje rynkowe w rzemiośle – włączonych 22 – to kwalifikacje rynkowe podporządkowane regulacjom ustawy o ZSK dostrzegające tradycje i potencjał organizacji rzemieślniczych w zakresie nadawania świadectwa czeladniczego i tytułu mistrza.
- kwalifikacje rynkowe – włączonych 115

Kwalifikacje rynkowe włączone do ZSK

Kwalifikacje, rynkowe mają potencjalnie największe znaczenie w rozwoju kompetencyjnym Polaków i w elastycznym dostosowywaniu się do dynamicznie zmieniających się warunków i potrzeb w życiu zawodowym i społecznym. To dla nich w dużej mierze budowano system kwalifikacji i one są miarą rozwoju i dojrzałości ZSK. Jednocześnie to domena sektora usług rozwojowych, którego podmioty mogą być potencjalnie zarówno twórcami, czy inicjatorami nowych kwalifikacji, instytucjami certyfikującymi (IC), a przede wszystkim tymi, których usługi rozwojowe pozwalają przygotować się do ubiegania się o kwalifikacje. Stosownie zatem do profilu działalności, przedmiotem selektywnego zainteresowania podmiotów sektora są wszystkie kwalifikacje rynkowe (potencjalnie także te regulowane – włączone i niewłączone do ZSK).

Spośród 115 kwalifikacji rynkowych włączonych do ZSK do końca 2021 roku, 45 kwalifikacji jest zupełnie nieaktywnych (pomimo upływu czasu o ich włączenia), a tylko 70 to kwalifikacje funkcjonujące, to jest takie, dla których co najmniej jeden podmiot uzyskał uprawnienia do certyfikowania (IC) i istnieje potencjalna możliwość uzyskania takiej kwalifikacji. To wszakże nie oznacza, że certyfikaty są już wydawane w przypadku wszystkich tych kwalifikacji. **Na koniec 2021 roku wydano wprawdzie już blisko 2 tys. certyfikatów, ale zdecydowana większość dotyczy niespełna 10 kwalifikacji funkcjonujących.** Najwięcej certyfikatów wydała Fundacja VCC, która wprowadziła do ZSK także najwięcej kwalifikacji rynkowych.

Wśród funkcjonujących kwalifikacji rynkowych jest tylko jedna, którą ZRK przypisuje do kategorii „edukacja i szkolenia” – „Praca z dzieckiem metodą Marii Montessori”.

Ale wśród funkcjonujących kwalifikacji rynkowych jest wiele takich, głównie z kategorii „sport i rekreacja”, które zawierają w swojej nazwie takie określenia jak: „prowadzenie procesu szkolenia z..”, „projektowanie procesu dydaktycznego z..”, „prowadzenie procesu treningowego..”, „prowadzenie zajęć z”. Są one odniesione do Sektorowej Ramy Kwalifikacji Sportu, ale otwartą kwestią pozostaje pytanie, czy z uwagi na zróżnicowany, ale w istocie o zasadniczym znaczeniu, zakres „edukacyjnych” efektów uczenia się w tych kwalifikacjach, oraz fakt, że są one typowe dla działalności sektora usług rozwojowych oznaczonych jako PKD 85.51, nie powinny być odnoszone do jego ramy sektorowej - SRK UR i pozostawać w centrum zainteresowania Sektorowej Rady ds. Kompetencji UR. Warto dodać, że minister właściwy ds. sportu silnie wspiera inicjatywy włączania kwalifikacji w tej kategorii, a na różnym etapie procedowania (o czym w kolejnym rozdziale, poniżej), znajduje się znacznie większa liczba wniosków takich kwalifikacji z kategorii „sport i rekreacja”.

Na tym tle bardziej ubogo przedstawia się obecność w ZSK włączonych kwalifikacji rynkowych, które można uznać za typowe dla pozostałych obszarów sektora usług rozwojowych.

ZRK wyodrębnia 7 kwalifikacji rynkowych w kategorii „kultura i sztuka, moda”, ale żadnej z nich nie można uznać za typową dla sektora UR, działalności określanej jako PKD 85.52 – edukacja artystyczna. Warto może dodać, że w obrębie edukacji artystycznej funkcjonują kwalifikacje pełne po ukończeniu artystycznych szkół wyższych, a także uzyskiwane w systemie oświaty – pełna w zawodzie – animator kultury (ze specjalizacjami – społeczności lokalne, teatr, taniec, fotografia, film, turystyka i rekreacja, arteterapia), oraz cząstkowe kwalifikacje w zawodzie (np. muzyk, tancerz, plastyk), po ukończeniu szkół artystycznych i zdaniu egzaminu dyplomowego. Nie ma aktualnie w ZSK włączonych kwalifikacji rynkowych typowych dla działalności opisanych w PKD 85.53 – formy edukacji z zakresu nauki jazdy i pilotażu. W tym obszarze istnieją obowiązujące regulacje dotyczące uprawnień, określające wymagania i sposób ich potwierdzania, ale właściwi ministrowie nie zdecydowali się na ich włączenie jako kwalifikacje regulowane do ZSK.

Niewiele więcej można powiedzieć o włączonych kwalifikacjach rynkowych typowych dla największego i najbardziej zróżnicowanego obszaru sektora – PKD 85.59 A i B (szkoły języków obcych i inne formy edukacji pozaszkolnej). Wprawdzie ZRK identyfikuje 8 kwalifikacji włączonych w kategorii „edukacja i szkolenia”, ale tylko jedną z nich jako funkcjonującą (wspomniana wcześniej „Praca z dzieckiem metodą Marii Montessori”). Pozostałe są nieaktywne, w tym włączona już ponad 3 lata temu z inicjatywy ZHP kwalifikacja „Prowadzenie szkoleń metodami aktywizującymi”.

Powyższe nie oznacza, że propozycji nowych kwalifikacji właściwych dla poszczególnych obszarów sektora usług rozwojowych nie ma wśród zgłoszonych i aktualnie procedowanych (bądź odrzuconych).

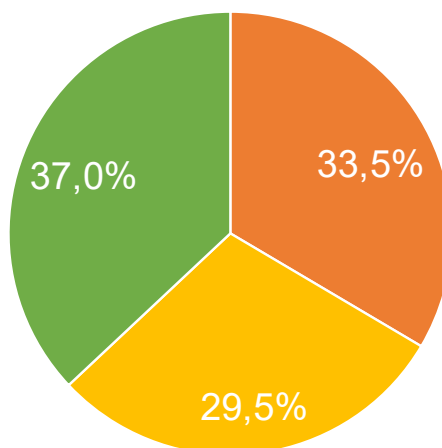
Kwalifikacje rynkowe wnioskowane i procedowane.

Śledzenie całego procesu jakim podlegają wnioski o włączenie nowych kwalifikacji rynkowych do ZSK nie jest proste, a portal ZSK nie w pełni to umożliwia. Proces ten zaś toczy się niekiedy bardzo długo, w skrajnych przypadkach nawet przekracza 3 lata, choć ustawa określa wymóg znacznie krótszy. Dzieje się tak z kilku przyczyn, zarówno wynikających z ułomności procedury, która miała ulec zmianie wraz z nowelizacją ustawy, jak też powodowane niedoskonałościami składanych wniosków. Istotne także wydaje się zróżnicowane podejście niektórych ministerstw, z których nie wszystkie przywiązują do kwestii ZSK należną wagę, bądź borykają się z nadmiarem wniosków w stosunku do własnych zasobów kadrowych. Dla przykładu, do ministra właściwego ds. gospodarki (aktualnie Minister Rozwoju i Technologii) trafia ok. 1/3 wszystkich składanych wniosków, co może oznaczać, że jednocześnie procedowanych jest w tym ministerstwie ok. 100

wniosków. Rozkład wniosków jakie trafiają do poszczególnych ministerstw obrazuje wykres opracowany w Instytucie Badań Edukacyjnych:

Wnioski o włączenie w podziale na ministerstwa

■ Ministerstwo Rozwoju i Technologii ■ Ministerstwo Sportu i Turystyki ■ inne

Instytut Badań Edukacyjnych

Dodajmy, że są to wnioski dotyczące kwalifikacji o bardzo zróżnicowanym charakterze, dotyczące różnych sektorów i dziedzin aktywności. Przykładowo Ministerstwo proceduje wnioski kwalifikacji dotyczących pielęgnacji paznokci, produkcji odzieży, czy druku 3D, a nawet realizacji usług rozwojowych dla organizacji. Ta ostatnia z wymienionych, typowa kwalifikacja sektorowa UR, nazywana roboczo „trener biznesu”, z niewiadomych powodów trafiła do ministerstwa gospodarczego i była procedowana równocześnie z „siostrzaną” kwalifikacją proponowaną na niższym poziomie PRK, wspomnianą już kwalifikacją „Prowadzenie szkoleń metodami aktywizującymi”, ale procedowaną w MEN. To jedna z licznych niedoskonałości procedury ustawowej. Wnioski są niekiedy kierowane do niewłaściwych ministrów, trafiają się spory kompetencyjne które musi rozstrzygać minister koordynator ZSK (MEiN). Nie bez grzechu są sami wnioskodawcy, proponujący czasem wątpliwe kwalifikacje, bądź niezbyt solidnie opracowane wnioski. Czasami są to inicjatywy bez dbałości o potrzebną dla nowych kwalifikacji akceptację branży, zgłaszane niejako w kontrze do konkurencji. A to zazwyczaj oznacza spory i kontrowersje w procesie konsultacji i nie wroży dobrego startu nowej kwalifikacji. W efekcie

niemała jest liczba wniosków odrzucanych na wstępnym etapie, a inne grzęzną w przewlekłej procedurze, która prawie nigdy nie kończy się pomyślnie w terminie ustawowym. Można zakładać, że w trakcie procedury – trwającej od kilku miesięcy, nawet do kilku lat, znajduje się w danym momencie **co najmniej 200 wniosków, a w ciągu roku kalendarzowego składanych jest od 50 do 100 nowych wniosków o włączenie kwalifikacji rynkowych.**

To tylko liczby szacunkowe, bo problemem jest także to, że na długi czas procedowana kwalifikacja „znika z radarów” interesariuszy – portal ZSK jest w tym zakresie dziurawy i niekonsekwentnie aktualizowany przez właściwe ministerstwa procedujące wnioski. Jeżeli nawet właściwy minister ogłosi w portalu konsultacje wniosku o nową kwalifikację (ważny moment, który warto uchwycić), to już potem rzadko ogłasza jej rezultaty. Niektórzy ministrowie stosują wprawdzie praktykę zapraszania do konsultacji wniosku o włączenie nowej kwalifikacji kręgu podmiotów, które uznają za reprezentatywne dla danego środowiska, ale ten dobór bywa bardzo subiektywny, by nie powiedzieć – losowy.

Na pewnym etapie wniosek trafia do Rady Interesariuszy ZSK, której zadaniem jest wydanie opinii na temat proponowanego poziomu dla kwalifikacji. Pozytywna opinia RI nie musi oznaczać, że kwalifikacja rychło zostanie włączona i ogłoszona.

Ten opis procedury pokazuje, że trzeba dużo chęci i starań, aby to co dzieje się w ZSK w obszarze który może być dla nas interesujący i ważny, nie uszło naszej uwadze, by nie utracić możliwości wpływu na kształt nowej, ważnej dla nas kwalifikacji, czy oglądu tego, co dzieje się w całym Systemie.

Kwalifikacje uznane za kwalifikacje sektora UR a inne kwalifikacje które *powinny być odnoszone do Sektorowej Ramy Kwalifikacji UR.*

W ostatnich tygodniach 2021 roku do Sektorowej Rady ds. Kompetencji UR wpłynęły cztery zaproszenia MRiT do zaopiniowania wniosków o włączenie do ZSK nowych kwalifikacji rynkowych. Dwie z nich, bez wątplenia kwalifikacje sektora UR, natomiast pozostałe dwie nie są istotnie, lub wcale związane z kompetencjami typowymi dla sektora usług rozwojowych.

Co istotne, „w obiegu proceduralnym”, na różnym i nieznanym dokładnie etapie znajduje się aktualnie wiele wniosków dotyczących nowych kwalifikacji rynkowych, które zawierają istotny komponent efektów uczenia się typowych dla aktywności edukacyjnej, a które nie są odnoszone do SRK UR i nie są przez ten pryzmat opiniowane.

Problem zilustruje najlepiej krótki przegląd wybranych spośród tych ponad 200 kwalifikacji rynkowych aktualnie procedowanych, na które warto zwrócić uwagę, a które tylko niekiedy są kierowane z prośbą o opinię do podmiotów sektora usług rozwojowych.

W końcowym etapie procedury, ale nadal nieogłoszona pozostaje typowa kwalifikacja sektora – „Realizacja usług rozwojowych dla organizacji”, wnioskowana przez Polskie Towarzystwo Trenerów Biznesu.

Procedowanych jest co najmniej kilkanaście nowych kwalifikacji „sportowych”, które jednocześnie można uznać za typowe dla działalności PKD 85.51 (pozaszkolne formy edukacji sportowej oraz zajęć sportowych i rekreacyjnych), w tym trudna do zaakceptowania z punktu widzenia sektora usług rozwojowych, z uwagi na język użyty w samej nazwie – „Nauczanie samodzielnego prowadzenia łodzi żaglowej” (typowa także dla działalności PKD 85.53, poniżej).

Za typową dla działalności PKD 85.53 (pozaszkolne formy edukacji z zakresu nauki jazdy i pilotażu należy chyba uznać procedowaną kwalifikację – „Edukowanie dzieci i młodzieży z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego”.

Niestety, nie znaleziono dotąd wśród kwalifikacji procedowanych takiej, która byłaby typowa dla działalności PKD 85.52 (pozaszkolne formy edukacji artystycznej).

Spśród innych kwalifikacji procedowanych przez różnych ministrów i postrzeganych jako typowe dla innych sektorów, jest sporo takich, których sama nazwa (często sama w sobie budząca zastrzeżenia różnej natury) wskazuje na istotny związek z kompetencjami sektora UR.

Oto wybrane przykłady:

- „Prowadzenie pracy wychowawczej z grupą”
- „Prowadzenie tutoringu edukacyjnego”
- „Projektowanie procesów dydaktycznych w kształceniu zdalnym”
- „Wykorzystanie narzędzi on-line w kształceniu zdalnym”
- „Przeprowadzanie ewaluacji”
- „Prowadzenie zajęć praktycznych dla studentów, naukowców lub pracowników sektora nauki i technologii z zakresu danej specjalizacji naukowej w oparciu o metody dydaktyki aktywnej”
- „Kształcenie komunikacji z pacjentem i jego bliskimi”
- „Animowanie grup zabawowych”

Wiele tych i innych kwalifikacji może zostać w bliskiej perspektywie formalnie włączonych do ZSK. Jak pokazuje praktyka, to nie oznacza, że kwalifikacje te potwierdzą swoją przydatność, a popyt na nie sprawi, że staną się kwalifikacjami funkcjonującymi. Rzeczywistość rynkowa

weryfikuje często surowo intencje wnioskodawców, trafność opisu kwalifikacji i efektywność procedury ich włączania, niweczając niekiedy ex post wysiłek i poniesione nakłady finansowe.

Podsumowanie

Sektorowa Rada ds. Kompetencji Usług Rozwojowych jest szczególnie predestynowana do tego, by zabierać głos w sprawie ZSK, warunków i jakości jego rozwoju. Reprezentuje bowiem sektor, który skupia grono ekspertów o kompetencjach i doświadczeniu istotnym dla tworzenia systemowych warunków dla rozwoju kompetencyjnego osób, grup i organizacji. Zaangażowanie podmiotów sektora w rozwój ZSK wynika z przekonania, że System może służyć rozwojowi jednostek i społeczeństwa, transparentności rynku i profesjonalizacji usług rozwojowych. Bez tego zaangażowania ZSK nie jest w stanie realnie funkcjonować w dłuższej perspektywie. **Realna aktywność Rady w tym obszarze jest jednak limitowana ramami projektu w ramach którego działa.** W przyjętych rozwiązaniach regulacyjnych dotyczących tworzenia i finansowania rad sektorowych ze środków UE, jednolitych dla wszystkich rad, nie wzięto pod uwagę skali zadań jakie mają one do spełnienia w ZSK, w tym szczególnej roli, jaką wobec ZSK ma do spełnienia reprezentant sektora usług rozwojowych. **Niezależnie jednak od wysiłków i aktywności Rady ds. kompetencji SUR, oraz wsparcia informacyjnego i edukacyjnego w obszarze tematyki ZSK, rozstrzygające znaczenie ma uważność z jaką każdy podmiot sektora monitorować będzie ten obszar kwalifikacji, który wiąże się najściślej z jego profilem działalności.**

Warszawa, 24 lutego 2022 r.